

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **G. T. A. T. Ch.**
st. příslušnost: X
t. č. pobyt: X
zastoupen obecnou zmocněnkyní R. Ř.
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**
se sídlem Hradčanské náměstí 5, 118 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2021, č. j. 312219/2021-VO,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2021, č. j. 312219/2021-VO, a rozhodnutí Velvyslanectví České republiky v Dillí ze dne 23. 3. 2021 o žádosti o udělení víza č. X, *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný *je povinen* zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 3.000 Kč k rukám jeho obecné zmocněnkyně R. Ř., bytem X, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Velvyslanectví ČR v Dillí a žalovaný opakovaně rozhodli o neudělení krátkodobého víza žalobci, který je manželem české občanky, paní R. Ř. Přestože krajský soud jejich

předchozí rozhodnutí zrušil, znovu dospěli k závěru, že sňatek manželů je účelový. Krajský soud proto musel opět posoudit, zda unesli své důkazní břemeno a účelovost sňatku dostatečně prokázali.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Žalobce již dvakrát neúspěšně žádal o krátkodobé vízum rodinného příslušníka občana EU/ČR. V rámci řízení o jeho druhé žádosti žalobce podal žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza. A následně podal žalobu, které krajský soud vyhověl rozsudkem ze dne 17. 3. 2021, č. j. 41 A 55/2020-66 („první rozsudek krajského soudu“). Žalovaný své tehdejší závěry opřel zejména o existenci jazykové bariéry mezi manželi, rozporech v jejich výpovědích a formální způsob, jakým uzavřeli sňatek. Krajský soud však žalovanému vytkl, že jeho závěr o účelovosti sňatku nemá dostatečnou oporu ve správním spisu.
3. Po prvním rozsudku krajského soudu správní orgány pokračovaly v řízení. Velvyslanectví vyzvalo žalobce, aby doložil vzájemnou komunikaci mezi manželi od roku 2017, fotografie ze společných pobytů, které zachycují i syna manželky a žalobce, a předložení rodného listu syna. Požadované dokumenty žalobce doložil. Zároveň s manželi proběhly nové výsledky. Velvyslanectví poté opět rozhodlo o neudělení víza žalobci z důvodu podle § 20 odst. 5 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR („zákon o pobytu cizinců“). Sňatek manželů opět vyhodnotilo jako účelový. A žalovaný jeho rozhodnutí potvrdil.
4. Uvedl, že při posuzování žádosti o nové posouzení postupoval ve smyslu Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES, č. COM (2009) 313 („Sdělení Komise“). Zohlednil také Sdělení Komise č. COM (2014) 604, jehož přílohou je Příručka pro řešení otázky účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU („Příručka“).
5. Žalovaný v souladu s těmito doporučeními nejprve zkoumal, zda existují indikativní kritéria poukazující na nepravděpodobnost zneužití práv manželi. Žalovaný nemohl konstatovat, že by žalobce bez uzavření sňatku získal vízum. Již třikrát o něj neúspěšně žádal. Do EU nikdy necestoval. Žalovaný poukázal na to, že žádosti o vízum žalobce podával na základě dvou odlišných cestovních dokladů, což se jeví účelové. Žalobce navíc v průběhu soudního řízení neúspěšně žádal o krátkodobé vízum na velvyslanectví Francie. Ani socio-ekonomická situace žalobce není dobrá.
6. Nelze tvrdit, že by pár byl před svatbou v dlouhodobém vztahu. Seznámili se v květnu 2016. Poprvé se osobně viděli v červenci 2017. Podruhé v červenci 2019, kdy se vzali. Třetí a jediné setkání po svatbě proběhlo v červenci 2019. Od té doby se neviděli. Před uzavřením sňatku tak spolu strávili pouhých 25 dnů (sic!). Během dvou let, která uplynula mezi seznámením a svatbou, spolu manželé sice komunikovali online, ale jejich konverzace měla pouze obecný charakter sestávající převážně z jednoduchých, opakuujících se frází.
7. Žalobce se před svatbou snažil získat termín k podání žádosti o zaměstnaneckou kartu, aby mohl pracovat ve společnosti Vodňanské kuře. Jeho manželka spolu s jejím bývalým partnerem žalobci pomáhali zařizovat potřebné dokumenty. Žalovaný poukázal na to, že podobný scénář měl i vztah paní Ř. s jejím bývalým partnerem, který nyní získal české občanství. Stejně pomohla k zisku zaměstnanecké karty i nejlepšímu příteli žalobce, který již přicestoval do ČR. S ohledem na ekonomické zázemí žalobce, způsob seznámení

manželů, neúspěšné žádosti o zaměstnaneckou kartu a uzavření sňatku hned při druhém seznámení manželů, má žalovaný za to, že žalobce se prostřednictvím sňatku s paní Ř. pouze snaží získat vízum do ČR.

8. Pár nepřijal žádný společný finanční závazek, ani spolu nebydleli. *Prima facie* proto podle žalovaného nelze konstatovat, že sňatek není účelový. Proto žalovaný přistoupil k dalšímu šetření. Žalovaný poukázal na formální charakter svatby, který podle něj svědčí o tom, že žalobce ve skutečnosti nemá o manželství zájem. Mezi manželi je věkový rozdíl 18 let. Ten sice sám o sobě nemůže být důvodem neudělení víza, ale jejich manželství je přinejmenším nekonvenční. Tvzení manželů, že spolu plánují děti, lze s ohledem na věk paní Ř. považovat za účelové.
9. Ve prospěch manželů hovoří to, že doložili nadstandardní množství podpůrných dokumentů. Žalobce se zná se synem své manželky. Bývalý partner žalobkyně souhlasil s tím, aby žalobce žil v ČR s jeho synem. A žalobce také svou manželku seznámil se svojí rodinou.
10. Na druhou stranu online komunikace mezi manželi dokládá, že mezi nimi existuje prokazatelná jazyková bariéra, kterou dosud neodstranili. Komunikují prostřednictvím messengeru, IMO a průběžně si také volají. Konverzace častěji zahajuje manželka žalobce. Občas spolu řeší problémy, např. obviňování, že jsou online, ale neodepisují na zprávy nebo že je manželka žalobce stará. V květnu 2020 řešili pití alkoholických nápojů žalobce. V únoru 2021 řešili, že by žalobce jel pracovat do Rumunska a manželka mu navrhovala, aby zfalšoval průvodcovskou licenci od svého bratra.
11. K budoucím plánům manželů žalovaný uvedl, že na začátku bylo cílem žalobce dostat se do ČR za práci, s čím mu pomáhala i paní Ř. s jejím bývalým partnerem. I v rámci žádosti o krátkodobé vízum žalobce mluvil o tom, že v ČR plánuje nastoupit do práce ve společnosti Vodňanské kuře a doložil k tomu několik smluv o smlouvě budoucí. Později si plánuje požádat o přechodný pobyt a zůstat v ČR žít. Proto žalovaný hodnotí celý vztah manželů jako pochybný. V době, kdy paní Ř. začala online komunikovat se žalobcem, pořád bydlela ve společné domácnosti s bývalým partnerem. Není přitom jasné, kdy spolu přestali tvořit pár.
12. Žalovaný dále poukazuje na to, že žalobce v jednom z pohovorů uvedl, že jeho manželka přijala jeho příjmení. To však nepotvrzuje oddací list, podle kterého se manželé na společném příjmení nedohodli. Stalo se tak až dodatečně. Nedohodli se ani na příjmení případných společných dětí, přestože oba tvrdí, že je chtějí mít. Kromě toho se neshodli na tom, co měli oblečené na svatbě. Nesrovnalosti panují též ohledně svatebních fotografií. Svatební fotodokumentace nebyla součástí doložených materiálů. Manželé ji doložili až dodatečně. V konverzaci se přitom domlouvali na tom, „jak upravit fotky ve photoshopu, aby byly ze svatby.“
13. Žalobce nic neví o ČR. Nezná její historii, památky, ani české realie. Rozhodne-li se člověk přestěhovat do cizí země, zpravidla se o ni zajímá a má jisté povědomí o tamních realitách. V případě žalobce sice žalovaný jeho neznalost nevyhodnotil jako rozhodující důvod pro neudělení víza, ale dokresluje tím celou situaci. Z pohovoru provedeného s žalobcem v roce 2019 plyne, že nevěděl, jaké má jeho manželka vzdělání, kolik vydělává peněz, jaké má koníčky, oblíbené autory nebo hudbu. V následujícím pohovoru však byly jeho znalosti o něco lepší.

14. Tyto skutečnosti podle žalovaného svědčí o tom, že žalobce nemá v úmyslu vést se svou manželkou rodinný život v ČR. Prokázalo se, že jejich manželství je účelové.

III. Žaloba

15. Žalobce namítá, že správní orgány neprokázaly účelovost jeho manželství s paní Řezníčkovou a postupovaly v rozporu s prvním rozsudkem krajského soudu.
16. Vysvětluje, že žádal o vízum na základě dvou různých cestovních dokladů, protože si nový doklad vyřídil kvůli změně jeho fyzické podoby. Žádost o vízum na francouzské ambasádě žalobce podával v době pandemie, na základě konzultace s tehdejším ředitelem vízového odboru D. N. Neměl totiž možnost podat žádost na velvyslanectví ČR. Jeho manželka byla tehdy po hospitalizaci v psychiatrické léčebně po pokusu o sebevraždu.
17. Žalobce nesouhlasí se způsobem, jakým žalovaný posuzuje jeho finanční situaci. Jeho srílanský příjem nelze přepočítávat na české koruny. V souvislosti s pandemií se i manželka žalobce dostala do horší finanční situace. Žalobce také rozporuje tvrzení žalovaného, že motivem ke sňatku byla snaha pracovat v ČR. Žalobce ve skutečnosti o zaměstnaneckou kartu nikdy nežádal. Nerozumí tomu, proč žalovaný spojuje jeho případ s manželčiným bývalým partnerem, který v ČR žije již několik let a dokonce má české občanství. To, že žalobce se svou manželkou nepřijal dlouhodobý právní či finanční závazek a nebydleli spolu, je důsledkem toho, že nemohl přicestovat do ČR. Pochybnosti žalovaného o schopnosti páru počít s ohledem na věk žalobcovy manželky považuje žalobce za neetické.
18. Žalobce má právo žít se svojí manželkou v ČR. Sňatek uzavřeli po vzájemné domluvě na návrh manželky. Jejich manželství nijak nesouvisí s jeho případným nástupem do zaměstnání. Žalovaný žalobci na jednu stranu vyčítá neznalost historie a realit země, kde chce dlouhodobě žít, ale zároveň mu k tíži klade to, že chce žádat o přechodný pobyt. Za indikativní kritérium žalovaný považuje počet a délku setkání manželů. Nepřihlíží však k tomu, že v době pandemie nebylo možné, aby se manželé setkávali. Rozhodujícím kritériem nemůže být ani délka manželství. Právo na společný život mají manželé již od jeho uzavření. V lednu 2022 manželka plánuje žalobce navštívit a strávit s ním pět týdnů.
19. Svatba proběhla komorně z finančních důvodů. Manželé doložili fotografie z obřadu i následného společného oběda. Není pravda, že by se domlouvali, jak tyto fotky upravit, aby byly ze svatby. Manželé je pouze chtěli upravit do profesionálnější podoby. Manželčin syn se obřadu neúčastnil, protože při dřívějším pobytu na Srí Lance měl zdravotní problémy. O svatbu se však zajímal. I rodina žalobce přijala jeho manželku.
20. K jazykové bariéře žalobce uvedl, že v zemi původu nemá možnost učit se česky. Doložil však, že se v rámci svých možností snaží česky učit. Manželka se zároveň učí základy sinhálštiny. S manželkou bez problémů komunikuje v angličtině. Překladač používá pouze výjimečně. Žalobce je s manželkou ve spojení několikrát denně. Píší si zprávy a více než hodinu si telefonují. Baví se o každodenních situacích, problémech, pocitech, plánech, budoucnosti, osamělosti a strádání. Vzájemnou komunikaci manželé doložili velvyslanectví. Žalovaný vytrhává z kontextu některé informace, např. že jsou online, ale neodepisují si, nebo že manželka žalobce řeší svůj věk. Jejich komunikace nepostrádá láskyplná slova a touhu žít společně jako manželé.

21. Snaha žalobce získat pobyt v Rumunsku nijak nesouvisí s jeho vízovým řízením. Relevanci nemá ani vztah manželky žalobce s jejím bývalým partnerem. Žalovaný naopak opomíjí okolnosti svědčící ve prospěch manželů, jako jsou například množství fotografií a videí ze společných pobytů na Srí Lance, obsáhlá soukromá korespondence, lékařské zprávy manželky, snaha o učení se rodného jazyka partnera či žalobcův vztah s manželčíným synem.

IV. Vyjádření žalovaného

22. Žalovaný nepovažuje své rozhodnutí za nepřezkoumatelné ani rozporné se zjištěným skutkovým stavem. Závěr o účelovosti manželství se opírá o pohovory s manželi a předložené dokumenty, zejména pokud jde o způsob seznámení manželů, množství a délku osobních návštěv a jazykovou bariéru. Velvyslanectví i žalovaný také zohlednily veškeré dokumenty, které žalobce předložil. Skutkový stav zjistil řádně. Dostupné důkazy hodnotil jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti.
23. Rozhodnutí neporušuje čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech. Žalovaný odkázal na judikaturu, podle které čl. 8 Úmluvy nezakládá státu všeobecná závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu. Prokázání účelovosti manželství navíc pojmově vylučuje nepřípustný zásah do soukromého a rodinného života. Žalovaný nesouhlasí, že by postupoval v rozporu s prvním rozsudkem krajského soudu. Klade si však otázku, zda krajský soud nepochybil, pokud zrušil nejenom rozhodnutí žalovaného, ale také rozhodnutí velvyslanectví. Jen žalovaný má pravomoc zrušit prvostupňové rozhodnutí. Krajský soud překročil žalobní návrh.
24. Dále se žalovaný vyjádřil k jednotlivým skutkovým tvrzením žalobce. Ohledně cestovního dokladu žalobce nikdy netvrdil, že by si vyřizoval nový právě z důvodu změny své podoby. Je dospělou osobou, u které se výraznější změna vzezření nepředpokládá. Pokud jde o tvrzení žalobce ohledně hospitalizace jeho manželky v psychiatrické léčebně, podle žalovaného byl tento suicidální pokus demonstrativní, vzhledem k tomu, že jej manželka spáchala pomocí 20 tablet homeopatického přípravku. Tuto situaci navíc nelze spojit s vízovým řízením.
25. Hodnocení majetkové situace žadatele je jedním z indikativních kritérií. Žalobce neúspěšně žádal o vízum. Zkoumání jeho socioekonomické situace proto bylo logické. Žalovaný se také oprávněně věnoval vztahu žalobcovy manželky a jejího bývalého partnera. Jak žalobci, tak i jeho manželka jej ve svých výpovědích opakovaně zmiňovali. A byl to právě on, kdo žalobce s paní Ř. seznámil. Vysoký věkový rozdíl mezi manželi nebyl primárním důvodem neudělení víza žalobci. Dokresluje však celou situaci a přispěl k pochybnostem velvyslanectví o účelovosti sňatku. Má význam také z pohledu tvrzené snahy manželů mít spolu děti. Pokud však manželé skutečně plánovali spolu založit rodinu, nic jim nebránilo učinit tak v zemi původu žalobce.
26. K existenci jazykové bariéry žalovaný dodal, že žalobce se se svou manželkou zná od roku 2019. Podle svých tvrzení jsou v každodenním kontaktu a komunikují spolu anglicky. Jejich jazykové dovednosti se ale od té doby výrazněji nezlepšily. Žalobcovu neznalost jazyka dosvědčuje i provedený pohovor, ve kterém také přiznal, že anglicky neumí dobře. Manželé tedy nemají společný komunikační jazyk a jazyková bariéra mezi nimi přetrvává.
27. Pokud jde o počet a délku společných setkání, jedná se o indikativní kritérium stanovené na úrovni unijního práva. Právě délka trvání manželství spolu s dalšími kritérii, jako je

množství návštěv, tvoří základní pohled na věc. Uzavření manželství je vážný akt a to, že manželé jej uzavřeli již při druhém společném setkání, nedovoluje žalovanému uvěřit, že tak udělali s vážným úmyslem. Neprokázali dlouhodobost jejich vztahu před a po uzavření manželství. V souhrnu spolu před sňatkem strávili pouze 21 dní (sic!) a po sňatku se viděli pouze jednou. Sice existovaly jisté cestovní restrikce, Srí Lanka ale nikdy nebyla na seznamu zemí s extrémním rizikem nákazy. Z toho žalovaný dovozuje, že manželé nemají v úmyslu vést společnou domácnost.

28. Žalovaný dále s odkazem na konkrétní pasáže pohovorů vyvrací tvrzení žalobce, že nikdy nežádal o zaměstnaneckou kartu. Poukazuje také na to, že manželka žalobce spolu s jejím bývalým partnerem pomohli vyřídit zaměstnaneckou kartu i nejlepšímu příteli žalobce. Správní orgány zjišťovaly i okolnosti svědčící ve prospěch manželů. Žalovaný je v rozhodnutí jasně identifikuje. Převládla však kritéria svědčící v jejich neprospěch. Především intenzivní motivace žalobce pracovat pro společnost Vodňanské kuře. Podle žalovaného nedochází k prohlubování manželského vztahu. Manželka žalobce pouze obstarává nové a nové pracovní smlouvy. Tři osobní návštěvy nesvědčí o tom, že by manželé měli zájem svůj vztah rozvíjet.

V. Replika žalobkyně

29. Žalobce reagoval na vyjádření žalovaného obsáhlou replikou. Zdůraznil, že žalovaný odhlíží od toho, že vztah manželů trvá již celkem šest let a neustále se rozvíjí. Žalovaný přehlíží čas, který manželé spolu strávili, jejich každodenní komunikaci, společné plány a neexistující rozpory ve výpovědích. Většinu svých závěrů staví na nepravdivých a zkreslených informacích. Žalobce nesouhlasí s hodnocením jeho migračního potenciálu, které by správní orgány měly provádět pouze v případě cizinců, kteří nejsou rodinnými příslušníky občana EU. Ve zbytku své repliky žalobce v zásadě zopakoval, resp. rozvedl svá skutková tvrzení, která uváděl již v žalobě.

VI. Posouzení věci krajským soudem

30. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“), v zákonné lhůtě (§ 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců). Krajský soud ve věci rozhodl bez nařízení ústního jednání, přestože žalovaný jeho konání požadoval. Krajský soud však postupoval podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., který umožňuje zrušit rozhodnutí žalovaného bez jednání.
31. Krajský soud předesílá, že ve věci neudělení krátkodobého víza žalobci rozhoduje již podruhé. V prvním případě bylo předmětem přezkumu rozhodnutí žalovaného a jemu předcházející rozhodnutí velvyslanectví, které závěr o účelovosti sňatku žalobce opíralo zejména o nesrovnalosti ve výpovědích manželů, existenci jazykové bariéry, okolnosti seznámení páru a způsob, jakým uzavřeli sňatek. Tyto skutečnosti krajský soud ani ve svém souhrnu nepovažoval za dostatečnou oporu pro závěr o účelovosti manželství. Konstatoval, že manželé sice nesplňují žádné z pozitivních kritérií, které by nasvědčovalo, že sňatek není účelový. Zároveň ale nemohl konstatovat, že by tu existovalo některé z negativních kritérií svědčící o zneužití práva volného pobytu. Rozpory ve výpovědích manželů se netýkaly natolik zásadních otázek, aby svědčily o tom, že se manželé vzájemně neznají. Za důkaz účelovosti manželství krajský soud nepovažoval ani tvrzenou jazykovou bariéru nebo „formální“ způsob uzavření sňatku. Dospěl proto k závěru, že se správním

orgánům nepodařilo prokázat, že manželství žalobce je účelové. A přistoupil ke zrušení nejenom tehdejšího rozhodnutí žalovaného, ale také rozhodnutí velvyslanectví.

32. Na tomto místě musí krajský soud shledat nedůvodnou námitku žalovaného, který proti prvnímu rozsudku krajského soudu nepodal kasační stížnost, na nesprávný postup krajského soudu spočívajícího v popření dispoziční zásady. Ustanovení § 78 odst. 3 s. ř. s. umožňuje krajskému soudu, zrušuje-li napadené rozhodnutí, podle okolností zrušit také rozhodnutí správního orgánu, které mu předcházelo. Možnost tohoto postupu přitom nezávisí, jak se žalovaný mylně domnívá, na tom, zda žalobce v žalobním petitu navrhuje jenom zrušení rozhodnutí žalovaného anebo i prvostupňové rozhodnutí správního orgánu. Krajský soud proto postupoval v souladu se zákonem. A v nynější věci krajský soud neměl jinou možnost, než postupovat stejně. Správní orgány totiž ani tentokrát neprokázaly, že by žalobce uzavřel manželství, aniž by měl v úmyslu vést společný život se svou manželkou.
33. Žaloba je proto *důvodná*.
34. Krajský soud podrobně popsal základní právní východiska aplikovatelná v případě neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU/ČR z důvodu obcházení zákona uzavřením účelového sňatku ve svém prvním rozsudku (viz jeho body 37 až 46). Nepovažuje proto za nutné je zde znovu opakovat. Mezi stranami ostatně není spor o výklad aplikovatelné právní úpravy ale o to, zda se prokázala účelovost manželství žalobce s paní Ř. Toto posouzení je přitom skutkovou otázkou (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2013, č. j. 1 As 58/2013-43, bod 23).
35. Podstatným principem, který stojí za připomenutí, je povinnost správních orgánů na základě řádných skutkových zjištění jednoznačně prokázat nejenom to, že *výlučným* účelem sňatku bylo získání výhodnějšího pobytového oprávnění, ale také to, že manželé nemají a neměli v plánu vést společně manželský život. Musí tedy prokázat jednak úmysl uzavřením sňatku obejít právní předpisy cizineckého práva. A nadto musí prokázat úmysl nevést společný manželský život. Toto nelehké důkazní břemeno leží výlučně na správních orgánech. Manželé naopak nemají povinnost prokazovat, že jejich sňatek je pravý. *V případě, že správní orgány pojmou pochybnosti o možné účelovosti manželství a ani po provedeném šetření se je nepodaří odstranit, vízum musí udělit.* K zamítavému rozhodnutí nepostačují pochybnosti ale přesvědčivá skutková zjištění o účelovosti sňatku (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40 nebo ze dne 26. 9. 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39).
36. V tomto případě opřely správní orgány své závěry o účelovosti manželství o kumulaci několika skutečností. Poukazovaly zejména na okolnosti uzavření sňatku – na to, že se manželé rozhodli vzít hned při druhé návštěvě paní Ř. na Srí Lance a poté, co se žalobce neúspěšně snažil získat zaměstnaneckou kartu. Samotný obřad byl velice formální a neúčastnili se jej ani nejbližší rodinní příslušníci manželů. Dále žalovaný vyzdvihl to, že i po svatbě se manželé viděli pouze jednou a že mezi nimi existuje prokazatelná jazyková bariéra, na jejímž odstranění se nesnaží pracovat. Pro „dokreslení“ situace a nekonvenčnosti vztahu žalovaný upozorňuje na výrazný věkový rozdíl existující mezi manželi, který dává do kontrastu s jejich údajným přáním mít společné dítě. A v neposlední řadě účelovosti postupu žalobce podle žalovaného nasvědčuje i to, že o vízum žádal opakovaně na základě dvou různých cestovních dokladů a neúspěšně se také pokoušel získat vízum do Francie nebo povolení k pobytu v Rumunsku.

37. Ze správního spisu je vidět snahu správních orgánů v co největší míře doplnit skutková zjištění. Provedly nový výslech manželky žalobce a jejího bývalého partnera a vyžádaly si od manželů společné konverzace a další podklady. Z těchto podkladů následně žalovaný vychází ve svém rozhodnutí, které řádně zdůvodňuje. Nelze mu proto vytýkat nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí ani nedostatečné zjištění skutkového stavu. Krajský soud však s žalovaným nesouhlasí, že by skutková zjištění plynoucí z materiálů ve správním spisu vedly k závěru o účelovosti manželství.
38. Do jisté míry lze dát žalovanému za pravdu, že okolnosti, za jakých manželé uzavřeli sňatek, skutečně mohou působit nekonvenčně a budit určité pochybnosti o skutečných úmyslech manželů. Z výpovědi žalobce i jeho manželky opravdu plyne, že k rozhodnutí uzavřít sňatek přistoupili poté, co se žalobci nepodařilo získat zaměstnaneckou kartu. Byť o ni nikdy formálně nepožádal, bylo to z důvodu, že nezískal termín k podání žádosti. Oba však přiznali, že o získání termínu k podání žádosti se neúspěšně pokoušeli. Z této časové souvislosti však ještě nelze dovozovat, že výlučným důvodem uzavření sňatku byla výlučně snaha žalobce získat oprávnění k pobytu v ČR. Žalovaný ostatně poukazuje na to, že paní Ř. v meziobdobí pomohla získat zaměstnaneckou kartu žalobcovu nejlepšímu příteli, který už je v ČR. Pokud by tedy žalobci skutečně šlo pouze o práci ve společnosti Vodňanské kuře a dál se pokoušel získat termín k podání žádosti o zaměstnaneckou kartu, zřejmě mohl, stejně jako jeho kamarád, uspět. Krajský soud dodává, že i pokud by rozhodnutí žalobce a paní Řezníčkové vstoupit do manželství částečně motivoval dřívější neúspěch žalobce při vyřízení jiného pobytového oprávnění, nelze tvrdit, že je jejich sňatek účelový, mají-li zároveň v úmyslu vést společný život.
39. K žalovaným namítanému formálnímu způsobu uzavření sňatku se krajský soud vyjádřil již ve svém prvním rozsudku (viz bod 61). Vysvětlení manželů, proč přistoupili právě k této formě svatebního obřadu, akceptoval. Poukázal na to, že ač manželé nezvolili „tradiční“ svatební obřad, vyměnili si prstýnky, podnikli společnou svatební cestu, a svědky jim byli bratr a nejlepší kamarád žalobce, tedy blízké osoby. Svatbu navíc iniciovala současná manželka žalobce, nikoliv on sám. Pokud by jeho jediným cílem bylo dostat se do Evropy, šlo by očekávat iniciativu spíše z jeho strany. Svatebního obřadu se sice neúčastnil syn žalobkyně ani rodina žalobce. Ale z výpovědi manželů i doložených fotografií je zřejmé, že žalobce svou manželku rodině představil. A zná se s jejím synem. Za těchto okolností podle krajského soudu nelze žalobci přičítat k tíži formu, v jaké proběhl svatební obřad.
40. Stejně tak nelze tvrdit, že by manželé přistoupili k uzavření sňatku po několikadenní známosti. Žalovaný nemůže přistupovat k hodnocení délky vztahu pouze pohledem počtu dní, které manželé společně strávili před svatbou a po ní. Romantický vztah může existovat a fungovat i na dálku. Oba manželé přitom vypověděli, že se znají již od roku 2016 a poprvé se viděli v červenci 2017, tedy dva roky před svatbou. Z komunikace, kterou doložili velvyslanectví, je přitom vidět, že již od roku 2017 jsou spolu v pravidelném kontaktu a projevují si vzájemnou náklonnost. Nelze proto tvrdit, že by manželé neprokázali trvání vztahu před uzavřením manželství.
41. Krajský soud zároveň upozorňuje žalovaného, že účelovost manželství nelze hodnotit pouze ke dni vzniku manželství, ale je třeba vztahy mezi manželi posuzovat i po dobu správního řízení až do rozhodnutí žalovaného. Vztahy mezi manželi se totiž vyvíjí. Pokud manželství plní svou funkci, není možné takové manželství považovat za účelově uzavřené.

Ani v případě, že tomu tak od jeho úplného počátku nebylo (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2012, č. j. 5 As 104/2011-102, nebo ze dne 4. 3. 2020, č. j. 10 Azs 375/2019-39, bod 11). Proto i pokud na začátku vztahu byla motivace žalobce dostat se do ČR za práci, nevylučuje to jeho aktuální úmysl vést společný život se svou manželkou.

42. Žalovaný se přitom ve svém rozhodnutí zaměřuje primárně na okolnosti, za kterých žalobce vstoupil do manželství s paní Ř. *V době rozhodování žalovaného však již toto manželství trvalo více než dva roky.* A nic nenasvědčuje tomu, že by neplnilo svou funkci. Žalovaný žalobci vyčítá, že manželé nemají zájem rozvíjet a prohlubovat svůj vztah. To dovozuje zejména z počtu návštěv manželky žalobce na Srí Lance. Poukazuje v této souvislosti také na přetrvávající jazykovou bariéru mezi manželi.
43. Po svatbě manželka navštívila žalobce pouze v říjnu 2019 (v žalobě a replice pak uvádí návštěvu v lednu 2022, tedy po vydání rozhodnutí žalovaného, proto je logické, že žalovaný k této návštěvě přihlédnut nemohl a nemůže tak učinit ani krajský soud). Ve své žalobě uvádí, že důvodem bylo zejména ztížené cestování způsobené pandemií koronaviru, která se rozpoutala přibližně začátkem roku 2020. Toto vysvětlení považuje krajský soud za naprosto pochopitelné. Žalovaný sice uvádí, že Srí Lanka nikdy nepatřila mezi země, do kterých by ČR zakazovala cestovat. To však neznamená, že jisté restriktce nezavedly srílanské úřady. Je obecně známou skutečností, že během let 2020 a 2021 bylo cestování téměř kamkoliv ve světě obzvlášť problematické. Letecké společnosti rušily lety a jednotlivé země v této době ve větší či menší míře omezovaly vstup turistů na své území. Pro mnoho lidí znamenala pandemie i negativní ekonomické dopady. To tvrdila také manželka žalobce, která poukazovala na pokles nových zakázek, který vedl k nižšímu příjmu a donutil ji vzít si nový úvěr. Je proto logické, že cesta na Srí Lanku nemusela být v jejich možnostech. To však vůbec neznamená, že by manželé neudržovali a neprohlubovali svůj vztah na dálku.
44. Ve správním řízení doložili obsáhlou komunikaci. Z ní je zřejmé, že jsou spolu v každodenním kontaktu. Ví, co ten druhý právě dělá. Informují se o svých zdravotních či jiných problémech. Vyznávají si lásku a přejí si dobrou noc a dobré ráno. Řeší smutek ze vzájemného odloučení. Posílají si fotografie, volají si. Jsou však mezi nimi i občasné konflikty. Přestože nejsou fyzicky spolu, je zjevné, že žalobce i jeho manželka jeví o život a osobu toho druhého zájem. Jak by to v manželství mělo být. Také žalovaný ve svém rozhodnutí přiznává, že znalosti žalobce ohledně informací týkajících se jeho manželky se při druhém pohovoru k žádosti o vízum zlepšily.
45. Je pravda, že úroveň angličtiny obou manželů je slabší. Krajský soud však již ve svém zrušujícím rozsudku uvedl, že nelze konstatovat, že by manželé nemluvili společným jazykem (a že by z tohoto důvodu bylo naplněno jedno z negativních kritérií svědčících o účelovosti manželství, viz body 50 až 52). V případě žalobce a jeho manželky není podstatné, jak dobře umí anglicky. *Důležité je to, že mají potřebu vzájemně komunikovat a je zřejmé, že si i rozumí.* Doložená komunikace potvrzuje pouze nižší úroveň jazyka. Neprokazuje však existenci jazykové bariéry, která by manželům znemožňovala plnohodnotně udržovat jejich vztah. I žalovaný ostatně poukazuje na to, že v konverzaci manželů se objevují občasné konflikty (ohledně žalobcova pití nebo věku manželky). Je tedy zřejmé, že úroveň angličtiny manželů je natolik uspokojivá, že dokáží řešit i problémy ve vztahu. Kromě toho manželé dokládali, že se snaží učit alespoň základy jazyka svého protějšku. Sice spolu nezvládnou v některém z těchto jazyků komunikovat. Ovšem již to,

že vůbec mají snahu vzájemně porozumět rodné řeči toho druhého, podkopává závěry správních orgánů o účelovosti sňatku.

46. Podle krajského soudu manželům nelze vytýkat ani to, že spolu doposud nevedli společnou domácnost, jak to činí žalovaný. Krajský soud upozorňuje, že vedení společné domácnosti je pouze jednou z indicií, že se o účelový sňatek nejedná. *Skutečnost, že pár společnou domácnost v zemi jednoho z nich před svatbou, resp. před podáním žádosti o vízum nevedl, naopak není negativním indikativním kritériem svědčícím o úmyslu obejít zákon.* Jak ve své judikatuře k tomuto kritériu uvádí Nejvyšší správní soud, „[s]dílení společné domácnosti není v manželství právní povinností, a proto z její absence nelze vyvozovat závěr o účelovosti manželství. Z uvedeného tedy vyplývá, že absence společné domácnosti má pro posouzení úmyslu nevést společný manželský život minimální význam, a proto bez doplnění dalších významnějších skutkových zjištění nemůže vést k závěru, že manželství bylo uzavřeno účelově s cílem získat pobytové oprávnění“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2020, č. j. 3 Azs 380/2019-53, bod 19).
47. Manželka žalobce v řízení vysvětlovala, z jakých důvodů nechce žít na Srí Lance. Žalovaný má sice v obecně rovině pravdu, že z práva na respektování soukromého a rodinného života nevyplývá všeobecný závazek státu respektovat volbu osob ohledně země jejich společného života. V případě rodinných příslušníků občanů EU, resp. ČR je však nutné zohlednit také závazky plynoucí z unijního práva, které této kategorii cizinců garantuje právo ke vstupu na území, včetně práva za tímto účelem získat vízum. Toto právo se odvozuje od svobody pohybu a pobytu občana EU zakotveného v čl. 21 Smlouvy o fungování EU nebo čl. 45 Listiny základních práv EU. *Český zákonodárce výhody vyplývající z uvedených ustanovení rozšířil i na rodinné příslušníky nemigrujících občanů ČR* (viz § 15a odst. 3 zákona o pobytu cizinců ve znění do 1. 8. 2021). Díky tomu náleží právo ke vstupu i žalobci, coby manželovi občanky ČR. Bez ohledu na to, zda manželé mohou realizovat svůj rodinný život i v jiné zemi.
48. Na rozdíl od žalovaného krajský soud nepřikládá žádnou relevanci tomu, že žalobce žádal o víza na základě dvou různých cestovních dokladů, nebo že se také neúspěšně pokoušel získat krátkodobé schengenské vízum prostřednictvím francouzské ambasády či povolení k pobytu v Rumunsku. Žalovaný v tom vidí účelový postup žalobce. Jeho postup však vypovídá maximálně o jeho pochopitelné snaze jakoukoliv cestou získat vízum do Evropy. V žalobě vysvětlil, proč takto postupoval. Žalovaný sice namítá, že žalobce nikdy předtím netvrdil, že by si nový cestovní doklad vyřizoval z důvodu změny jeho vzhledu. Neměl však k tomu důvod, neboť žalovaný mu tuto skutečnost dříve nevytýkal. Tyto skutečnosti nemají žádnou výpovědní hodnotu ve vztahu k existenci úmyslu manželů vést společný život.
49. Ze stejného důvodu nepovažuje krajský soud za důležité, že žalobce nezná českou historii a české reálie. Žalovaný vychází z toho, že pokud se člověk rozhoduje žít v cizí zemi, zpravidla se o ni zajímá a má určité povědomí o reáliích. Není však zřejmé, jaký závěr dovozuje z žalobcovy neznalosti českých reálií. Pokud se mezi řádky snaží tvrdit, že žalobce ve skutečnosti zájem o život v ČR nemá, takový závěr z ničeho neplyne. Krajský soud navíc upozorňuje, že žalovaný vycházel z dvou let starého výsledku žalobce, ve kterém kromě obecné otázky, co žalobce ví o ČR, padly dotazy týkající se Pražského hradu, Tančícího domu a Brna. Dovožovat z toho, že žalobce nezná českou historii, památky a neví nic o Brně (o kterém žalobce ale věděl, že je rodným městem jeho ženy), je

nemálo zkratkovitě. Navíc zákon o pobytu cizinců ve vztahu k žádnému pobytovému oprávnění, které upravuje, nevyžaduje po cizincích znalost českých reálií. Vyžaduje se v souvislosti s žádostí o státní občanství ČR. Vyžadovat tedy znalost českých reálií po rodinném příslušníkovi občana ČR, který v ČR nikdy předtím nebyl, byť jen „pro dokreslení situace“, považuje krajský soud za nepřiměřené.

50. Manželství žalobce a paní Ř. se může jevit jako nestandardní. A určité pochybnosti o případné účelovosti může vzbuzovat. Bylo proto zcela namístě, aby velvyslanectví provedlo bližší šetření v podobě výsledků manželů a vyžádání doplňujících podkladů. Krajský soud však opětovně dospěl k závěru, že se správním orgánům se nepodařilo prokázat, že manželství žalobce je účelové.
51. Krajský soud proto znovu připomíná trefný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39, podle kterého „[p]ři posuzování manželství je třeba mít vždy na zřeteli, že neexistuje jeden společensky akceptovaný model manželství s jasně definovaným obsahem. Lidé jsou různí, uzavírají sňatky z různých pohnutek a logicky se liší i následný obsah svazku. *Za účelově uzavřený proto nelze označit každý sňatek cizince s občanem EU, který v očích správního orgánu nedosahuje kvality ideálního modelu manželského vztahu, nebo který manželé uzavřeli mj. i z důvodu řešení pobytové situace cizince.* Jak totiž plyne z výše uvedené judikatury, *je třeba dokládat snahu obejít zákon o pobytu cizinců, tj. uzavřít svazek pouze za účelem získat pobytové oprávnění, nikoliv nedokonalosti vztahu manželů*“ (viz bod 21, zdůraznění doplnil krajský soud).
52. Krajský soud si uvědomuje, že unesení důkazního břemene k prokázání účelovosti manželství, není pro správní orgány jednoduché. *Ve hře je ovšem svoboda volného pohybu rodinného příslušníka občana EU.* Nelze proto upustit z nároků, které v tomto ohledu klade na rozhodování správních orgánů právní úprava a judikatura. Při absenci zřejmých skutkových důvodů svědčících o účelovosti manželství je z toho důvodu nutné se – i přes přetrvávající pochybnosti – přiklonit na stranu žadatele a vízum mu udělit. Udělení krátkodobého víza by žalobci ostatně negarantovalo bezproblémovou budoucnost na území ČR či jiného členského státu. Jde pouze o umožnění krátkodobého pobytu v délce maximálně 90 dnů. Pokud žalobce zamýšlí žít v ČR dlouhodobě, musel by pak dále žádat o povolení k přechodnému a případně také trvalému pobytu. Pravost jeho sňatku by proto byla předmětem dalšího šetření pracovníků Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Ti mají s ohledem na přítomnost cizince na území – na rozdíl od zastupitelských úřadů – více prostředků k odhalení účelových sňatků (kromě pohovoru s manželi také např. pobytovou kontrolu). Získáním krátkodobého víza by proto žalobce ještě rozhodně „neměl vyhráno“. Charakteru pobytového oprávnění, o které v této věci jde, by podle krajského soudu měly správní orgány přizpůsobit také své nároky, které kladou na hodnocení povahy manželství.
53. Tím krajský soud neříká, že by zastupitelské úřady nebo žalovaný měli rezignovat na odhalování účelových sňatků. Je však nutné si uvědomit, že ne každé manželství, které neodpovídá jejich zažité představě o tom, jak by měl vztah manželů vypadat, lze považovat za účelové. V případě žalobce a jeho manželky krajský soud nenašel dostatečně indicie, které by popíraly jejich snahu vést společný manželský život. *Skutkový závěr správních orgánů o účelovosti manželství, z důkazů obsažených ve správním spisu neplyne.* Rozhodnutí o neudělení víza proto nebylo správné.

VII. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

54. Z uvedených důvodů krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušil. Skutkové závěry, na kterých stojí rozhodnutí žalovaného, jsou v rozporu s obsahem spisu [§ 76 písm. b) s. ř. s.]. Vzhledem k tomu, že stejnou vadou trpí i rozhodnutí velvyslanectví, přistoupil soud také k jeho zrušení (§ 78 odst. 3 s. ř. s.). A věc vrátil k dalšímu řízení žalovanému (§ 78 odst. 4 s. ř. s.); v dalším řízení správní orgány váže právní názor soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
55. Ve světle odůvodnění tohoto rozsudku bude velvyslanectví v dalším řízení muset znovu rozhodnout o žádosti žalobce o udělení víza. Přitom bude vycházet z toho, že se doposud nepodařilo prokázat takové skutkové okolnosti, které by odůvodňovaly závěr, že žalobce uzavřel s občankou ČR sňatek výlučně za účelem získání práva volného pohybu a pobytu na území členských států EU a že zároveň nemá v úmyslu vést se svou manželkou společný život. *Pokud se tedy v dalším řízení neobjeví závažná nová skutečnost, která by svědčila o účelovosti sňatku, velvyslanectví vízum žalobci udělí.*
56. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl podle § 60 s. ř. s. Úspěšný žalobce má právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Ze soudního spisu soud zjistil, že žalobci přísluší náhrada za soudní poplatek v částce 3 000 Kč. K jejímu zaplacení soud určil přiměřenou lhůtu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 31. srpna 2022

Martin Kopa, v. r.
samosoudce